

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Előfizetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Városi tisztújítás.

A folyó hó 10-én megejtett városi tisztviselő-választás nem állított új embereket a város ügyeinek élére, de megújította a régi tisztviselők hatáskörét, a kik most ismét hat éven át fogják viselni felelősséggel járó állásaikat.

Rég elmúlt az az idő, a mikor még a város tisztviselői csak egyszerű adminisztrátorok és hivatalnokok voltak, a kiknek egész működése arra szorított, hogy végrehajtsák a polgárság akaratát és közvetítsék az érintkezést a városi önkormányzat és az állami hatóságok között. Manap a városi tisztviselők — értjük itt a vezető tisztviselőket — nem csak egyszerű letéteményesek a polgárság bizalmának, őrei a város életébe mélyen benyúló érdekeknek, végrehajtói és képviselői az önkormányzat akaratának, hanem mozgatói és irányítói a városi közigazgatás gépezetének.

Az önkormányzat szerve, a városi képviselő testület ma már olyan hibákban szenved, melyek bénítólag hatnak a működésére. Először is nincs ebben a szervben elegendő elevenség a mozgásra és a cselekvésre. Minden testületben az élénkségek, a gyorsan mozgó, fürge agilitásnak alapfeltétele a közügyek iránti érdek-

lődés. Ez azonban hiányzik a városi képviselő testületekből, a gazdasági élet nehézségei az embereket sokkal erősebben kötik a mindennapi kenyér gondjaihoz, az egyéni és politikai függetlenségnek mind jobban összeszoruló köre sokkal nagyobb kedvetlenséget kelt bennök a közéleti tevékenység iránt, mint sem hogy azzal a szívós és kitartó lelkesedéssel karolnák fel a közérdekeket, mely nélkül lehetlenség alkotó és fejlesztő munkásságot kifejteni.

A legtöbb város képviselőtestületében azzal a közismeretes jelenséggel találkozunk, hogy a személyes vonatkozású ügyek még csak felkeltik a tagok érdeklődését, egy-egy állásnak betöltése mozgásba hozza a rokonságnak, ismeretségek és érdekeltségnek köreit, de már a tárgyi természetű közügyek, különösen ha nem érintik a polgárság zsebét, megposhadnak a részvétlenség és érdeklődés-hiány tepsedő lomhaságától.

Másodszor nagy baja a képviselőtestületek szervezetének, hogy abban már a legtöbb helyen a vezető szerepet nem az a tősgyökeres polgárság viszi, melyet szívének minden idegszála köt szülővárosához, hanem új elemek kerekedtek ott felül, üzleti emberek és a politikai hatalom kiküldött vazallusai, a kik a városok

ügyvezetésében mindig csak az üzleti szempontoknak, vagy a politikai rendszer hatalmi érdekeinek igyekeznek érvényt szerezni.

A képviselőtestületek szervezetének ilyen kedvezőtlen alakulása okozza azt, hogy a városok teherviselésében majd mindenütt háttérbe szorulnak a lakosság összeségét érdeklő közegészségügyi és jótékonyági célok, ellenben hatalmasan előtérbe lépnek olyan intézmények és beteketések, melyek egyes csoportok érdekeinek kedveznek, de a közjót vagy éppen nem, vagy csak távolról érintik.

Sokat lehetne még mondani a képviselőtestületek bajairól, de a jelen alkalommal csak homloktérbe akartuk állítani azt a tapasztalati tényt, hogy a városi képviselőtestületek ma már nem azok a szervek, melyeknek működésétől függ a városok életének tudatos és célszerű fejlesztése, mert nem bírják magokban ezek a szervek a gyors életmozgáshoz szükséges erőt, és kialakulásukban nem bírják a közérdekek céljai felé hajló törekvésnek a túlsúlyát.

A képviselőtestületeknek ez az erőtlensége és szokszor egyoldalú irányok által befolyásolt állásfoglalása, a felelősségnek kétszeres súlyát rakja rá a tisztviselők vállaira. A mit a képviselőtestületek gyors-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

A valenciai bikaviadal.

Irta: Posgay Margit.

Aki megtudta, hogy megfordultam már Spanyolországban, az volt az első kérdése: „Láttam-e hát bikaviadalt?” — Ha azt felelem „láttam”, nagy a szörnyűködés, ha azt mondanám „nem láttam”, kételkednének egész spanyol utamban. — Megvallva az igazat magam is így tennék, mert mit is néznék meg ott nagyobb érdeklődéssel, mint ezt a kis itt felejtett középkort. Mondhatom, borzalmasan érdekes ez a spanyol mulatság.

Már meglepi az embert valami különös érzés akkor, mikor a torosba — a szinkörbe — lép. Hatalmas alkotmány s félelmet gerjesztő. Tessék elképzelni egy fődetlen óriási köralakú színházat, a melynek játszó- vagy színterére igen szépen kényelmesen behelyezhetnők a nyitrai József főherceg egész laktanyáját, vagy a pesti Erzsébet kertet. A színteret másfél méter magas, dupla deszka-korlát köríti. Ily magasságban kezdődnek a zártszékek, utána az erkélyek és páholyok. Egy sorban 100-nál több páholyt olvastam meg s van három sor. Az ülőhelyek lépcsőzetesen, terrasz-

szerűen következnek egymás fölé, úgy hogy a hátul ülők térde, az elől ülők hátát támasztják. De bánja is ezt a spanyol, csak helyet kapjon. Az egész szinkörben 21 ezer ember fér el ilyen kényelemmel.

Amint a páholyba lépek, szinte elkábul a fejem a sok vörös, libegő, mozgó alaktól. Ugyanis valamennyinek legalább is a legyezője vörös. Mint egy mozgó, repkedő, zümmögő mekka tűnik fel nekem e sok önmagát legyező, hangosan diskuráló ember. Az mind gesztikulál, disputál, alkalmasint azon, milyen lesz a mai viadal.

Ez a nagy kavarodás, lármá és mozgolódás csak addig tart, míg a katonai zenekar egy örületes sebességű indulóba nem kezd. Ekkor kitör az éljen, mert most jelenik meg a vörös posztóval takart erkélyen a hatóság, mely minden viadalban képviselve van.

A zene elhallgat, hogy egy új, lassú, méltóságos indulóba kezdjen. Most megnyílik a főkapu és leírhatatlan éljen és tombolás között felvonul az egész cirkuszi személyzet. Ez a képviselőtestület.

Legelől jönnek a matadorok párosával, rendszeren vörös vagy sárga selyem öltözetben, (ez a nemzeti színük) fehér copfjal. Az ember a közép-körbe képzeletét. Többnyire fekete lakk, esatos

felcipő, színes vagy fehér harisnya, rövid térdnadrág, a térdnél lelógó szalagesokrokkal megcsatolva, vörös selyem himzett dolmányka, ugyancsak vörös maleta (köpenyke), mely festőien takarja magas, vállas termetüket. Kalapjuk kerek nagy széllel, két structollal hátra hajtva. Fegyverük 60 emes rövid markolatú tőr vagy kard.

Utánuk jönnek a banderillerosok, (nyilazók) szép pastelle színű, szinten selyem öltözetben. Magas fehér harisnya, könnyű felcipő, rendszeren világoskek, ibolya, rózsaszín, halványzöld stb. rövid selyem nadrág, a térdnél szorosra feszítve vagy csatolva, fehér ingelő gazdagon himezve arannyal ezüsttel, színes himzett dolmányka. Ugyancsak selyem a kis spanyol köpenyke (capa), mely festői ráncokban omol alá balvállukról. Fegyverük majd egy méter hosszú bot, melynek végére erős horog van erősítve. Az egész nyél színes szalag vagy papírral van betekerve.

Végül jönnek lovaikon a picadorok (lándzsások). Lovaik kiszolgált gebék, melyeket cifra szolgák vezetnek, mert szemük be van kötve. A picadorok régi spanyol sárga bőrnadrágot viselnek, mely alul pléhhel van kibélelve, hogy a bika át ne hasíthassa szarvával. Kengyelük érdekes faláda s ebbe majd térdig van a lábuk. A nyereg elül-hátul jó magas. Vörös vagy sárga öv (faja)

saságban, az időszerűség felismerésében, az ügyek lelkiismeretes mérlegelésében, a közjó szempontjainak érvényesítésében elmulasztanak, azt a tisztviselőknek kell tehetségtől telhetőleg pótolniok. Ez az ő kötelességök, melylyel a polgárság összeségének tartoznak.

Minden túlzás nélkül lehet állítani, hogy ma már a tisztviselők vezető befolyásától függ legnagyobb részben a városok jövője. Ők készítik elő a legéletbe-
vágóbb javaslatokat, ők tájékoztatják és irányítják a tanácsot, az ő szakvéleményök szokott döntő lenni a bizottságokban. Ők terveznek, ők kezdeményeznek rendszerint, ők adják meg az első lökést a gyakorlati cselekvés ösztönének, megalkotván a keretet, melyben a képviselőtestület és a nagy közönség által felvetett eszmék megvalósulhatnak.

Ha hibás, felületes, vagy könnyelmű a tisztviselők munkája, ha önző célok szolgálataiba szegődik, ha alkotnak jól átgondolt terv nélkül, ha javaslataikat, munkásságuk irányát nem hozzák összhangba a város érdekeivel, hanem szolgálkúen alkalmazkodnak egyes hatalmi körök szándékaihoz, akkor könnyen félrevezetik a képviselőtestületet, s okot és alkalmat szolgáltatnak olyan határozatokra, melyek a lakosság közjával egyenes ellentétben állanak.

Éppen Nyitrán van erre nézve szomorú tapasztalatunk, a hol a tisztviselők felületessége és gyengesége ismételt esetekben fölösleges terheket hártott a városra. A multról beszélünk, melynek hibáért a jelenleg megválasztott tisztviselőket nem lehet felelőssé tenni, de a melynek tanulságát intő példa gyanánt szemük elé állítani, nem árthat.

Az észak-nyugati vasuti kölcsönnek törvényhatósági tárgyalásakor, a felszólaló bizottsági tagok, kik egyúttal városi képviselők, megdöbbenő világlátásba helyezték azt a könnyelműséget, melylyel a kép-

viselőtestület többsége ezt a kölcsönt tárgyalta és a város nyakába varrta, de egyúttal rámutattak arra a burkolt, homályos eljárásra, melylyel ez az ügy a képviselőtestület elé terjesztetett. Itt a vezető tisztviselők sajnálatos felületességgel és gyengeséggel jártak el.

Ugyanezt kell mondanunk több rendbeli kölcsönről, melyekkel a várost megfélelő ellenszolgáltatás nélkül megterhelték.

A könnyelmű felületesség és a szolgálkú gyengeség ezen példáinak nem szabad utánzásra találniok, s azért midőn a város új tisztviselőit üdvözöljük, azon reményünknek adunk kifejezést, hogy működésükkel megjelölik azt az irányt, melyben haladva egyenes arányt lehet létesíteni a közterhek emelkedése és a közjólét érdekei között.

* * *

A tisztújító közgyűlés lefolyása a következő volt:

Markhot Gyula alispán megnyitván a közgyűlést, üdvözölte a képviselőtestület tagjait, s felhívta őket, hogy legjobb belátásuk szerint szem előtt tartva a város érdekeit ejtsék meg a tisztviselői kar választását.

Erre nyomban szót emelt Faschler Ferenc polgármester, ki saját és tisztviselőitársai nevében megköszönve polgártársai bizalmát, vázolta a tisztviselői kar eddig kifejtett működését, melyet több kedvezőtlen körülmény nehezített meg. Mindazonáltal a tisztviselők derek munkát végeztek, nem volt ennek a karnak egyetlen egy tagja sem, a ki nem igyekezett volna kötelességét lelkiismeretes pontossággal teljesíteni. Működésöknek törvényes határideje lejárván, a polgármester és tisztviselőitársai állásukról lemondanak, s magukat a képviselőtestület rendelkezésének alávetik.

Az eljénzessel fogadott beszéd után a választáshoz bizalmi férfiaknak egyhangulag megválasztottak: Mihálik József, Lőrinczy Gyula, Csernyák Rezső és Havas Adolf. A kandidáló bizottságba a képviselőtestület részéről kiküldettek: Kubinyi Endre és Crausz Vince; az elnöklő alispán részéről gróf Batthyány Vilmos és Árpási Imre. A szavazatszedő bizottság elnöke lett Kútvaszer István, tagjai Tomasek János, Pollák Izidor.

Ezután az elnök a közgyűlést felfüggesztette, hogy azalatt a kandidáló választmány megtehesse a kijelöléseit. A szünet ez alkalommal feltűnően sokáig tartott, az állatorvosi és az aljegyzői állásokra vonatkozó jelölések felett a kandidáló választmány tagjai hosszabb véleménycserét folytattak.

Az újból megnyitott közgyűlés ezután polgármesterré egyhangulag Faschler Ferencet választotta meg, ki letevé az esküt és megköszönve polgártársai bizalmát, hosszabb beszédet mondott, melyben körvonalozta jövő munkásságának programját. Szükségessé vált, úgymond, a népnevelés fejlesztése, mert ha Nyitra bőkezű püspöke, Bende Imre a leányiskolákat bővíti, a tanerőket szaporítja, akkor a fiúiskolának is a város igényeihez mért bővítése és újabb tanerőkkel való ellátása, sürgős megvalósulásra váró feladat.

Nyitra mint kereskedelmi és ipari központ nem nélkülözhet egy kereskedelmi kamarát, mely iránt már régebben mozgalom indult meg, s ez a siker kilátásával biztat. A Nyitra—Lipótvár közötti vasuti vonalnak elsőrangúsítása iránt a kérvény már meg van fogalmazva, annak tartalma már a kereskedelmi miniszterrel is közöltetett, a ki a város kívánságát teljesíthetőnek találta.

A közegészségügy terén elodázhatatlanul szükséges a vágóhid megépítése és a városnak jó ivóvízzel való ellátása. Rendezésre szorul a szegényügy is. A polgármester reményli, hogy ezen beruházások és alkotások a polgárság újabb megterhelése nélkül lesznek létesíthetőek, mert a hus- és borfogyasztási adónak a város javára való átengedése által, a mire biztos kilátás van, a város jövedelmei tetemesen seaporodnának.

Programjának körvonalozása után a polgármester jónak látta dicséret szavakkal kiemelni Thuróczy főispánnak jóindulatát a város iránt, s hangsúlyozni, hogy ennek a jóindulatnak nagy értéket tulajdonít. Mérsékelt eljénzés hangzott fel Thuróczy nevének említésekor, a közgyűlés a polgármester szavait hűvösen fogadta, mégis arra volt jó ez az indokolatlan dicséret, hogy midőn a polgármester beszéde során Markhot Gyula alispán nevét is felemlítette, a közgyűlés zajos, szűnni nem akaró eljénzessel tüntetett az alispán mellett. A rögtönzött és kitűnően sikerült tüntetésből mindenki láthatta, hogy abban a feszes viszonyban, mely Thuróczy és Markhot között létezik, a közönség rokonszenve az alispán részén van. Lesz is mindig, mert mindenki tudja, hogy annak az idegenkedesig menő feszültségnek a a főispán régóta ismert klikkpolitikája az oka.

A polgármester után egyhangulag választ-

van derekukra tekerve s baloldalt rojtosan le-
látogva. Aranyval dusan himzett kis dolmányuk zsebéből finom női kezektől himzett, habfehér kendő csüng alá. Fehér fodros ingelőkük szépen kikandikál a kivágott mellényből. Festői nagy karimájú fehér spanyol kalapjuk alól mint kis nyúlfark, kunkorodik ki a fehér, elmaradhatatlan copf. Fegyverök két méter hosszonyelű lándzsa.

Minden bikaviadal felvonásokból áll és pedig annyiból, a hány bikát az nap feláldoznak. Mikor én láttam a bikaviadalt, 8 bikát és 32 lovat hirdettek s áldoztak. Én 4 felvonást végignéztem, az 5-iknél már távoztunk. Minden felvonás ismét három jelenetből áll, t. i. a picadorok, banderillosok és a matadorok jeleneteiből, aszerint, hogy kik viaskodnak a bikával.

Leirom a harmadik borzalmas felvonást, mert mind egyforma, csak egyik-másik a véresebb, gazdagabb s borzalmas jelenetekben. Ilyen volt a harmadik felvonás.

A főajtó megnyílik, melyen szép rendben sorakoznak ki a picadorok. Lovaikat a szolgák a kör 4 különböző pontján állítják fel. A toreadorok, — így hívják általában a küzdő személyeket — a kör különböző részén hanyag egykedvűséggel diskurálnak, cigarettáznak, mignem a katonazene utolsó akkordjai is elhangozván, figyelmük egy

oidaikapu fele irányul. Most már minden szem tekintet itt van. A kapu nagyot recsesen s hirtelen kitarul oly formán, hogy a kapust magával zárja a körön kívül, a két korlát közé.

Egy hatalmas vörös-tarka bika jelenik meg a sötét háttérben. Egész vak a 24 órai koromsötétségben tartott állat, a mint a d. u. 4 órai júliusi napsütötte terre ér. Fejét melső lába közé vetve száguld ide-oda, porfelhőbe burkolja önmagát, mignem megáll hirtelen, mintha lábai földbe gyökereznének. Vadul tekint körül, keresvén dühének áldozatát. Csakhamar meg is pillant egy feleje felénk lépésekkel közeledő lovat bátor lovasával.

A szegény ló mintha érezné a végközeledtét, oly felénken lépdel, dacára lovasa nógatásának, sarkantyuzásának. Nem is kell neki sokat jönnie, mert egy pillanat műve s a bika ott emeli szarvát az egész állatot lovasával együtt. Igaz, hogy ő is kapott egy kis szúrást a lándzsával lapockája közé, de mi az neki.

Ebben a pillanatban már ott vannak a toreadorok is s köpenyeikkel sikerül nekik a vad bikát maguk felé terelni. Mig a bika döf, száguld a toreadorok után, addig a szegény otthagyt, felbukfencelt lovat felemelik a szolgák, egy-két öltéssel be varrják tátongó, vérző sebé s a pica-

dor újra lovára kap s újra felveszi a harcot. A bika éppen két toreadort űz most nagy sebességgel. A néző publikum még léleketét is visszafogva várja a pillanatot, a megmenekülést. Egy ügyes fogás és a két toreador oly gráciával veti keresztül magát a korlátot, hogy a közönség első fellelekezése egy hatalmas bravóban nyilvánul. A bika pedig a korlátot döngeti hatalmasan, mignem észre veszi, hogy egy lovas nógatja erősen feleje lovát. Nosza rajta! ugrik is egyet-kettőt feleje, de két lépésre tőle hirtelen megáll. Mervezen néz a két ellen-ség, bika és lovas. Egy pillanat, a bika oldalt ugrik, levágja fejét, ekkor a lándzsa is megfordul tarkójában, de a másik percben már ott lóg a ló lehasított hátsó combja, úgy, hogy a korlátok zuhan a ló lovasával együtt. A bikát pedig már elterelte a sok toreador köpeny. A picadort a korlátot álétan emelik át, míg a ló ott marad örökre mozdulatlanul.

Már oly vad a bika, hogy csak úgy liheg a dühtől, de folyton hasogatja az eleje tartott köpenyeket. Majd ismét lovat keres s hamar reáakad a feleje felénken lépdelő lóra. Lassan közelnek egymás felé. A picador messze előre nyújtja lándzsáját s a mint az a bikát érinti, az oly dühel vágja szarvát a ló szügyének, hogy ez menten hátára hanyatt esik, maga alá temetve lovasát.

tattak meg a többi tisztviselő, kivéve az aljegyzőt, a kinek az állása szavazással tölthető be. Tanácsnok lett: Markovics Sándor. Tiszti ügyész: Riszner Károly. Városi mérnök: Gyulay Mihály. Számvevő: Petkes Géza. Pénztárnok: Ocskay László. Ellenőr: Szabó Vince. Rendőrfogalmazó: Herczeg István. Rendőrbiztos: Csacsó István. Közgyám: Ocskay László. Elsőosztályú adóosztály: Massányi József; II. osztályú adóosztály: Baás Ferenc. I. adóvégrehajtó: Köck Alajos; II. Mihály Gyula. Városi gazda: Mész Rezső.

Az állatorvosi állásra a kijelölt választmány nem tett előterjesztést, mert az egyedül pályázó Winter Mórnak nem volt megállapítható a kora, s így a választmány nem tájékozhatta magát arról, vajjon a pályázó eleget tett-e már hadkötelezettségének.

Erős küzdelem volt az aljegyzői állás betöltésénél Karlának Antal és Braun Vilmos között. A zsidóság az őt jellemző szívós faji összetartással sűrű tömegben vonult fel Braun érdekében, míg a képviselőtestület keresztény tagjai ez alkalommal dicséretes egyetértéssel Karlának Antal mellett sorakoztak, a kit keresztül is vittek. A beadott 110 szavazat közül ugyanis Karlának 62 szavazat esett, Braun 47 szavazatával szemben, míg a harmadik jelölt Karesch Adolf, a ki választás közben visszalépett, 1 szavazatot kapott.

Tiszteletbeli tanácsnokok lettek: Kútvaszer István, dr. Rudnay Sándor, Juhász Sándor, Árpási Imre. Árvaszéki helyettes-elnök: Dombay Hugó, tiszteletbeli ülnökök: Csillaghy György, dr. Bangha Sándor, Kállai Ármán, Pollák Izidor.

Miután meg a megválasztott tisztikar az esküt letette s a polgármester az előklő állás-pánnak ismét viharos óvációk között köszönetet mondott, a tisztújító közgyűlés véget ért.

Omikron.

Levelezés.

Privigye, 1904. február 12.

T. Szerkesztő úr!

Azon valótlán és igazságtalan támadásokat, melyek a múlt heten egy megyei lapban „Bajmóci” aláírással megjelentek, kellő értékre kell szállítanom.

Először is azt akarom konstatálni, hogy a „Bajmóci” úr tulajdonképpen privigyei úr. Ha őt támadják, védekezze ő maga, és ne kérjen nevet vagy eszt Bajmócirol. És ne támadjon harmadik vagy plane talán tizedik személyt is. Mert magáról azért nem hártja el a megérdemelt os-

De ezzel még nem elégszik meg, hiába terem ott 5-6 toreador, rajuk se hederit, hanem a lábával ég felé kapálódzó lóba mélyeszi újra szarvát s végighasítja hasát. Most már elterelik az állatot, minden szem ezer aggodalommal várja élve vagy halva huzzák-e ki a lovat lova alól. Isten csodája! a picador él, sőt még a lovat is fölragadják a szolgák. Ez a látvány a legborzasztóbb. Az állat lábra áll, de ekkor egy nagy loecsanás s összes belső szervei lábai elé, a földre zuhannak. A ló pedig összelapulva, saját belein 8 lépést tesz előre, míg felfordul, egyet rüg és vége. — (itt kezdtem magam furesán érezni).

De a bika egy újabb támadása elvonja figyelmemet, mert már az utolsó ló előtt áll. Szegény állat mintha érezné, hogy a halál áll előtte, igyekszik oldalra menekülni, de vesztére, mert amint megmozdul, a bika oldalába vág s egyszerre kibugygyan vére és béle. Egy hatalmas zuhanás és lova, ló egymáson kapálóznak. A bika tovább szaguld, már vérendő borítja nyakát. A lovat veresen huzzák ki a már mozdulatlan lova alól. Csak lovatól lett véres. Most már nincs lóaldozat, azok ott pihennek szörnyű vértócsában a porond négy helyén. A hatóság jelt ad a második jelenetre.

(Folyt. köv.)

torcsapásokat, és a még ellene raktáron tartott adatokat. Pedig ebből van elég.

„Bajmóci” úr jónak látta Dr. Dianiska Sándort támadni a ki már több mint egy éve amerikában mint pap működik. Egy embert támadni akkor, a mikor az nem védheti magát, az izlés dolga. „Bajmóci” úr öt évig ismerte Dianiskát. Nagyon gyakran kártyazott vele. Mikor nyert tőle akkor jó hazafi volt? Ha liberális lett volna. Jó hazafi lett volna? Akkor kedves barátja lett volna ugy-e? Csokolódzott volna is vele, mint akarmelyik liberális paraszt korhellyel csokolódzott és csokolódzik most is. De a mint meggyőződött — és pedig keservesen — Dianiskáról, hogy néppárti, mindjárt lett belőle pánszláv.

Azt rója fel bűnű Dianiskának „Bajmóci” úr, hogy Breznóbányán nem énekelte a Hymnust.

De ismeretes, hogy katolikus templomban csak az egyház által jóváhagyott katolikus dalokat szabad énekelni. Császka érsek, Hetey pécsi püspök sem engedte meg a templomban.

Dianiska nem a felháborodott közönség előtt szökött meg Amerikába, hanem egy félelmetes ellenfele üldözése miatt ment el tisztességes módon. És nem úgy mint „Bajmóci” úr egy puszi pajtása, kitől sok ebédet evett meg és sok pénzt nyert el. És ezért volt kénytelen Amerikába szökni. Ez nem uri virtus!

Bajmóci úr foglalkozik Kaeska József lazáni plébános urral is. No hát ezért szégyelheti magát Bajmóci úr. Ma Ön katolikus ember. Katolikus papi penzen lett nevelve. Katolikus ember katolikus papról ilyen ocsmányságot nem ír össze, még akkor sem, ha igaz. Nem még akkor, a mikor rosszakaratu valótlanságot firkál össze, mint „Bajmóci” úr tette Kaeskaival.

Valótlán, hogy akár világi, akár pedig egyházi hatóságok találtak, vagy meggyőződtek volna arról, a mit „Bajmóci” úr mondott.

Valótlán egész terjedelmében a becsületsértésről állított ocsmányság. Ennél az esetnél legjobban árulta el Bajmóci ur nemtelen bosszuját és rosszhiszeműségét. Várjuk csak meg az egyházi és bírói hatóságok ítéletét, Kaeskanak sincs más bűne, minthogy néppárti. És pedig azokból a kurucokból való, aki három községet mindig behozza a néppártra. Ezért faj a foga Bajmóci urnak Kaeskára. Talán már elfelejtette Bajmóci ur, mikor még a boldog időkben — választások előtt — Kaeskanak irogatott leveleket és „odaadó barátja”-nah írta magát alá? Pedig ismerhette, hiszen akkor már 4 évig érintkezett vele. És pedig nagyon gyakran. Akkor Kaeska nagyon derek, tisztességes ember és pap volt. Mert volt meg reménye, hogy Kaeska ha nem is lesz liberális, de legalább 50 %-ra megalkuszik választóírói.

Ez mutatja mennyire rosszhiszemű. Ön terrorizálni akarja a katolikus klérust, ön akar megfélemlíteni minden számottevő embert, És ön akar aztán katolikus választókat meghódítani. No erről majd gondoskodunk és felvilágosítjuk katolikus választóinkat.

No hát tudja meg Bajmóci ur, hogy ilyen piszkos eljárása célt nem érhet. Mert ez sem tisztességes, sem katolikus, sem uri emberhez nem illő dolog. Szégyelje magát!

Katolikus.

Ujdonságok.

Egyházmegyei hírek. Bereghi Endre lednici plébános bellusi lelkészszé neveztetett ki. Ez alkalommal megemlítjük, hogy a kegyúr, gróf Königsberg e javadalomra a folyamodók közül először Kuliffay Antal, pruszkai segédlelkézt mutatta be a püspök úrnak, de folyamodó időközben kérvényét visszavonta. — Zaskvara Károly lizsai segédlelkész, ideiglenes adminisztrátornak küldetett Ledniczre.

Áthelyezett ügyészek.

Chudovszky Géza, nyitrai kir. ügyész és dr. Csernyánszky Aladár, rózsahelyi ügyész kölcsönösen áthelyeztetek. — Dr. Csernyánszky úr évekkkel ezelőtt, mint alügyész működött Nyitrán és rokouszenves, koncilians modora, nem különben nagy jogi képzettsége dacára is szerény fellepése által csak barátokat szerzett Nyitraváros intelligens társadalmában.

Halalozás.

Fölker Gusztáv Imre ciszterci rendi aldozópap, házifőnök, bajai főgimnáziumi igazgató, az országos közoktatási tanács kinevezett tagja, s a népnevelési bizottságnak tagja február 7-én életének 54-ik, igazgatói működésének 7-ik évében rövid szenvedés után jobblétre szenderült. — Beke poraira!

Meghívó.

Zobor hegyközség f. 1904. évi február hó 21-én d.-e. 10 órakor Nyitrán, a városház nagytermében rendes közgyűlést tart, a melyre a zobori szőlőbirtokok tisztelettel meghívotnak. — Nyitrán, 1904. évi január hó 31-én. — Lőrinczy Gyula, hegyközségi elnök.

Adakozás a kath. felsőbb leányiskolai ifjusági segélyző alapra.

(Folytatás.) Ujabban a következő adományokat kaptam: a nyitrai Népbank részéről 40 K, a febr. 7-ki színelőadásunk alkalmából 102 K. N. N. 40 K, VI. o. tanulóink részéről 3 K 10 fillért, — 185 K 10 fillér. Az eddigi összes gyűjtés 1826 K 84 f. — Dudek Janos dr. igazgató.

A kath. kör farsangi mulatsága.

Február 6-án nagyszabású hangversenyt rendezett a kath. kör vigalmi bizottsága. Már a műsor változatossága is sejtette, hogy nem közönséges előadásról van szó. A fényes siker pedig teljesen igazolta a várakozást. Akinek a teljes zenekar csodás összhangja tetszik, azt Mendelssohn és Mozart klasszikus darabjainak precíz előadása teljesen kielégítette. Aki a hagedű hangjában szeret gyönyörködni, az Filberger remek játékában igazi élvezetet találhatott. Nem tudom, a hagedű hurjainak finom kezelése, vagy a zongora-kíséret, melyben dr. Franz remekelt, volt-e szebb, de mindkettő elragadta a publikumot. Hasonlóképpen zajos tapsokat aratott Bedekovics gyönyörű szavallatával. Különös érdekességet nyújtott az a körülmény, hogy kollégájának, Lósy Gezának sikerült monológiát adta elő. Legközvetlenebb hatást mégis a magyar népdalok idéztek elő. Hiába, semmi sem érinti kellemesebben a magyar ember fület, mint ezek. Belemarkolnak az ember szívében és ellenállhatatlanul ragadnak magukkal. Dr. Franz zongorán játszott néhányat, az énekkar pedig szépen énekel belőlük. Legmegkapóbbak voltak a kuruc dalok, melyeket Farkas adott elő gordonkán, Sztraka lány harmonium kísérete mellett. Az a mélabus dallam, melyet a gordonka rezgő hangja oly hűen kifejez, ellágyított mindnyájunkat. Háromszor kellett megismételni a kitűnő művészek játékát és azután is még sokáig cseengtek fülünkbe a gyönyörű akkordok. A bánatos hangulatból csak a farsangi tréfa — az állat-negyed — ragadott ki. Ot alarczos alak jelent meg a színen, a kiket az impresszarió (Szita), mint szelidítésének remek példányait mutatta be. S csakugyan be is váltak. Hívebb szerelmi nyávogást, kukorikolást, ugatást és nyájasabb rőfögést a valóságban is alig lehet hallani. Igaz, hogy az impresszariónak teljes energiára volt szüksége, hogy menaszériáját feken tartsa, mert a majom többször készült elugrani a zongorától és a kutya minduntalan megfélekedett szerepéről, de az ostorcsattogás és a disznónak feltétlen nyugalma mindig helyrehozta az egyensúlyt. Hogy mily homéri kacaj kísértette ezen enekszámot, kiki elgondolhatja. Nem volt senki a nagyszámú hallgatóságban, a ki szívből ki nem nevette volna magát. A hangversenyt tánc követte, mely a legjobb hangulatban egész reggelig tartott. Az első négyest 30-nál több pár táncolta.

Szini ünnepély a felsőbb leányiskolában.

Mult vasárnap nagy hatású kedves előadást adtak a nyitrai kath. felső leányiskolában. A tornaterem zsufolásig megtelt válogatott jobbára női közönséggel, mely halás tapsokkal jutalmazta a látványosságot. De volt is miért! Színre került az „Ének-mester” című vígjáték, határozottan az estély fénypontja. Az ének-mester szerepét, régi francia hajporos parókában cylinderben Hulényi Adrien adta elő pompás alakítással és korával nehezen meggyeztethető ko-

molsággal. A karénekeseket ügyesen felcicomázott kis leánykák adták, kik eleinte olyan hamisan énekeltek, hogy enni való volt járatlanságuk. Mikor már a hamis hangok jól, de jól megszokandózták a füleket, akkor aztán bebizonyították, hogy ez csak úgy nem igazán volt, hogy ők ám szépen is tudnak énekelni. És énekeltek is akár a bosszankodó kecses táncmester korholásait dalamba öntve, akár más szöveget. Az iskolázott karmester taglejtéseit bohókás mókáival kifigurázta háta mögött inasa, kiről csak a szinlapról értesültünk, hogy Brucker Ilona volt. A karmester ügyesen vezetett szerep, valamint a jól kiválogatott darab teljes elismerést érdemel. Az „énektanítást” Taxner Edith kisasszony kísérte zongorán mindvégig gyakorlott játékával. — Az előadásnak zömet azonban a következő darab töltötte ki a „Tel tündere” cím alatt, Steffek Micivel a címszerepben, ki diademával fején fogadta a nemtők: Telöröm (Fratrics Ilona) Mese (Névery Margit), Ünnepe (Bieliczky Margit), Vigság (Kászonyi Gizi) és Jótekonyság (Thuróczy Lenke) hődotát. Sikertelt életképek tünnek fel a trónon ülő Telkirálynője előtt az elsőben koresolyázók és szánkázókól csoportosítva. A másikban a családi képben a nagymama (Hauser Berta) „némán” mesélt unokáinak, szép volt a karácsonyest egy polgári családban. Majd japán, francia, magyar lányok, dominó, pipaacs, posta, vadrózsa, buzavirág jelképeben mutatták be a lányok legkedvesebb tantárgyát a táncot, kik között különösen kitűnt Zsided kisasszony, kezében csörgős féldobbal, melylyel kísérte sikerült solóját a „Santa Luciát.”

Végül az utolsó jelenet a „Mefagyott gyermek” adta előképben. A szegény gyermek ugyan 22 foknyi forróságban fagyott meg, de azért megkapó volt a jelenet, amint élettelenül támaszkodott anyja sirkeresztjére. A sírokat pappendekliből ügyesen hevenyészett batyuk jelképezték, melyek leleményes kezekről tesznek tanulságot. — A közönség teljes meglepéssel, a szülők azon megnyugvással távoztak az intézetből, hogy jó kezekben van letéve gyermekeik nevelése. — Egy jóakaró megjegyzésünk van a szini rendezőséghez, hogy a görögützel való világítást máskor hagyják el. A jelenetek oly szépek voltak, hogy a görögütz azok szépségét már nem emelheti, és nemcsak kellenetlen szaggal tölti el a levegőt, hanem azon óvatos körültekintés mellett is, (melynek különben tanui voltunk) valamely előre nem látott veletlen folytán szerencsétlenségnek lehet szülőke. Az önök jelenetei oly szépek voltak, hogy semmiféle görögütznek segítségére nem szorulnak.

Nyitraváros tanácsa és ujonnan megválasztott tisztviselői Faschler Ferenc polgármester vezetése alatt f. hó 13-án tisztelegtek Bende Imre püspök urnál, továbbá a fő és alispánnál. A küldöttség mind a három helyen az illető tényezők jóindulatát kérte jövőendő működésére.

Talányok. Előttek mindig talány volt, hogy a főispáni beiktató előtt Markhot Gyula alispán kapacitálta egyik papi barátját, hogy a papságnak nem szabad elmaradnia a főispáni ebédétől. És aztán maga Markhot alispán is elmaradt.

Országos szenzációt keltett ez. Nem tudtam megmagyarázni magamnak a dolgot, vajjon az alispán ur csak szinlelt, vagy pedig visszakapacitálta őt a barátja?

Most egy ivánkai tudósítónk megoldja a rejtélyt.

Markhot Gyula néhány nappal a beiktató előtt, de már a főispán kinevezése után, teljes gálába vágta magát és elment Ivánkára, hol Thuróczy ur mindaddig tartózkodott. — Thuróczy ur mintha csak még a régi törvényeségi elnök volna, merően végig mérte szemével a „vádlottat” e szavak kíséretében:

Tekintetes alispán ur! Azok után, amik két év óta köztünk történtek, tudni fogja kötelességet. Ennélfogva felszólítom önt, hogy adja be lemondását. (Legalább 20 év óta tegezük egymást!)

Mire a tekintetes alispán ur következőleg válaszolt:

Melítóságos főispán ur! Engem a vármegye nagy többsége választott meg, és mindaddig, míg annak bizalmát bírom, s míg a mandátumom tart, tudni fogom kötelességemet, s megmaradok helyemen.

Szölt és mondá, s egyet fordulva sarkán ott hagyta a főispánt, s a rendező bizottságnak tudtára adta, hogy a főispáni ebédem nem vesz részt.

Ez az ebédétől való elmaradás története.

Tisza István megtudva a történeteket letelegrafálta Thuróczyt Budapestre és meghagyta neki, hogy Markhot alispánnal beküljenek ki. Thuróczy a monitus után nyomban vasutra ült és Nyitrára utazott s az állomástól azon porosan Markhot alispánhoz hajtatott.

Sokan, akik látták, ismét csak nem tudták maguknak megmagyarázni, hogy lehetséges az, hogy Markhot alispán elmarad a főispán ebédjéről s a főispán röviddel azután vizittel nála a megyeházán. Thuróczy ur vigasztalhatja magát, hogy nálánál sokkal hatalmasabb emberek utaztak Canossába.

Idb. Ocskay Rezső.

Idb. ocskói Ocskay Rezső, Nyitra vármegye volt főispánja, a Szent István-rend tulajdonosa, a nyitramegyei Ocskay-család feje, 90 éves korában meghalt Boriban. A megboldogult a Rákóczi Ferenc ezredesének: Ocskay Sándornak és nejeének. Tisza Ilonának az unokája volt. Temetése holnap lesz. A beszentelés Boriban lesz, a holttestet onnan Ocskóra szállítják. Az Ocskay családnak még élő tagjai: Ocskay István és ifj. Ocskay Rezső volt országgyűlési képviselő, valamint Ocskay Gábor és Ocskay Gusztáv m. á. v. osztályfőnök, a temetésre Boriba utazott. Az elhunyt aggyastán anyai közeli rokona volt Burián István báró közös pénzügyminiszternek.

A megboldogult a keresztényeszméknek egyik előkelő harcosa volt vármegyénkben. Agg kora ugyan — körülbelül 90 éves volt — nem engedte, hogy nyiltan részt vegyen a liberalizmus elleni küzdelemben, de mindenkor rokonszenvesen kísérte a fiatalabb nemzedék harcát a kozmopolita irány ellen. Halála híret oly késő órában vettük, hogy egyelőre csak e rövid sorokkal kell megemlékezni működéséről.

Farsangi naptár. A nyitrai kath. legényegylet ma, febr. hó 14-én, a mult évi házvétel és építés költségének fedezésére saját egyteli helyiségekben (Piarista-utca 22 ik sz.) zártkörű táncmulatsággal egybekötött szinlelőadást rendez. Az előadás este 8 órakor kezdődik. Belépő-jegy 1 korona. *A tulszafaltság elkerülése végett meghatározott számú jegyet adtak ki, azért kérjük a t. pártolókat, kegyeskedjenek jegyeiket lehetőleg előre megváltani Biffel János ur vármegye-utcai üzletében Gruber Gyula a egyt. dekánnál, vagy esetleg a másodelnöknel. Jegyek kaphatók még a pénztárnál. Szinre kerül: A közügyek. Berczik Árpád egyfelvonásos vígjátéka. Előadás után tánc. — *A nagytapolcsányi kath. kör* február hó 14-né a „Korona”-szálló összes termeiben zártkörű táncmulatságot rendez. — *A nagytapolcsányi kath. legényegylet* február hó 16-án, azaz farsang utolsó napján saját Otthonában jótékonyezélú változatos műsorból álló farsangi mulatságot rendez. Belépődíj: Személyjegy 1 korona, Családjegy (3 személy) 2 korona. Az előadás kezdete 7 órakor, vége 12 órakor.*

A Fmke igazgató választmánya Nyitrán, f. évi február hó 13-án d. u. fél 4 órakor a vármegye-ház nagytermében ülést tart.

Heti műsor. Vasárnap d. u. felhelyárakkal „Goldstein Számi,” este rendes helyárakkal Kállay Jolán felléptével „Gyerekkasszony,” hétfőn bérletszűnetben Kállay Jolán felléptével „Tavaszi,” kedden itt először „Egyenlőség” fantasia 4 felv., szerdán „Otthello” csütörtökön itt először „Aranyvirág”, pénteken felhelyárakkal bérletszűnetben „Hoffmann meséi”, szombaton „Talmi hercegnő.”

Tolvaj diák. A nyitrai főgimnázium tantermeiből hirtelen eltűnt a fekete tábla letörlésére használt szarvasbőr, amire azelőtt szivacsot használtak. Mintegy 8—10 darab tűnt el az osztályokból, azonkívül a folyosón hegyott esernyőknek is — mintegy 30 darabnak — lába kelt. Az igazgató jelentést tett a rendőrségnek, mely megállapította, hogy a szarvasbőr-törlőket három apró

csemete árusította egy pártcai üzletházban potom áron. A gyanúsított Markó József sztricei illetőségű II. gimn. osztályú tanuló, ki a nyomozás óta eltűnt lakásáról, de a tanulók állítólag ismételtén látták a városban. A gimnáziumi igazgató most a könnyelmű fiu büntársait is keresi, de eddig eredménytelenül. Nézetünk szerint lefűlelni kellene az orgazdát is, mert 30 darab esernyőt nem lehet úgy elárusítani, hogy a vevőknek gyanuját fel ne keltse. Ha pedig lehetett gyanuja, akkor a vevő — ki érett eszű ember — sokkal súlyosabb beszámítás alá esik, mint a meggondolatlan, eretlen gyermek.

Nyugtázás és köszönetnyilvánítás. A Nyitrai Könyvnyomdászok Szakegyesülete által folyó hó 6-án rendezett táncmulatság alkalmával tiszteletjegyeiket megváltották, illetőleg felűlűfűzettek a következő urak: Mélt. Bende Imre püspök 10 kor., dr. Dudek János 5 kor., dr. Tóth János 5 kor., Iritzer Zsigmond 4 kor., Dombay Hugó 2 kor., Hanusz Antal és neje 2 kor., Wendl Sándor 1 kor., Sáray és Burján 1 kor. — Azonkívül Huszár István nyomdatulajdonos ur a meghívókat teljesen díjtalanul bocsátotta az egyesület rendelkezésére. A nemeslelkű adakozóknak ez uton is hálás köszönetet mond a Szakegyesület nevében *Risnyovszky János*, elnök.

A zabori zárdában nincs vendéglő. E szép, vadregényes hely, amely eddig a kirándulóknak üdülő s pihenő helyül szolgált, üres lesz; nem akadt vendéglős, aki bérbe vette volna. Pedig a zabori zárdában valamikor híres vendéglő volt. A bér nem is olyan magas, 500 korona. Tisztességes és élelmes vendéglős, a ki jó italokat és jó ételeket tart, ily bér mellett még szép haszonra is számíthat. — De a mult évben sok volt a panasz, a konyha sem volt megfelelő. Ily körülmények között uri emberek kerültek e vendéglőt. Pedig kár volna üresen, vendéglős nélkül hagyni e szép helyet, a melyet fiatal, öreg, szegény s gazdag egyaránt örömmel felkeres.

Figyelmeztetés Privigyéről. A privigyei „Vöröskereszt-Egylet” hamvazó szerda előtti napon, hushagyó kedd estéjén rendez táncmulatságot, midőn ezen estén a kath. egyház szigorú parancsa folytán éjjel 12 óran túl hithű kath. ember táncmulatságon részt nem vehet. A vöröskereszt fővédnökei, védnökei s elnökei hitűkhöz példaképszerűen hű kath. főhercegek a királyi család tagjai. Mit gondol a privigyei rendezőség, hogy cselekedetével ő előttök valami kedves dolgot művel? Alszanak talán az egyet kath. pap elnökei, hogy az egyházi törvény lábbal tiprásához hozzájárulnak? (Dehogyan alszanak, csak nem gondolnak reá! Szerk.) — Furcsák ezek a privigyei urak, mindig az egyház által tiltott időben akarnak táncolni, s ezért van az, hogy a kijelölt jótékony célra egy fillért sem adnak, mert mulatságuk nem sikerül.

Talált nyaklánc. A nyitrai rendőrkapitány közhírré teszi, hogy f. hó 5-én kis női nyakláncz találtatott s átadott a rendőrségnek. Tulajdonosa átveheti.

A nyitrai hitelbanknak 1903. évi üzleti jelentéséből kivonatolva közöljük, hogy ezen intézet 1904. febr. 14-én d. e. 9¹/₂ órakor tartja fennállása óta XXXI. évi rendes közgyűlését. A rendes üléstől eredő tiszta nyereség a tavalyinál is valamivel kedvezőbb, ami annál kielégítőbb, mert a lefolyt üzletév elején birtokadás folytán, legnagyobb nyilthitelű jelzálogok visszafizettetett és több mint feléven át oly pénzösséggel kellett megküzdeniök, hogy nemcsak az akkori rendkívül olcsó visszleszámítolást egyáltalán nem vehették igénybe, de jelentékeny tőkeket hosszú időn át önköltségen aluli kamatoztatás mellett más intézeteknél elhelyezni kénytelenek voltak. Kiemeljük, hogy betéteik ismét nőttek és az intézet fennállása óta a legnagyobb állagot tüntetik föl, amennyiben az elmúlt év végén 3447380 korona 84 fillért tettek ki. Leszámítottak az elmúlt 1903-ik évben 8741206 korona 25 fillér összegű váltót. A váltótárcában az év végén 3059211 korona 68 fillér értékű váltó volt elhelyezve. Jelzálog kölcsönök az év végén 713432 korona 25 fillér, értékpapirokra adott előlegeik 36518 korona, pénzváltó üzletük értékei 99465 korona 01 fillér értéket képviseltek. Bankforgalmuk az elmúlt évben 2535227 korona 14 fillért, pénztári forgalmuk 29963064 korona 56 fillért, összforgalmuk 63890537 korona 34 fillért

tett ki. A nyereség és veszteség számla tanúsítása szerint a különböző üzletekből volt 268277 korona 96 fillér nyereség; betéti kamatok, üzleti költségek, adók, illetékek, évközbeli leírások stb. 197250 korona 63 fillért emésztvén, maradt tiszta nyereségként 71027 korona 33 fillér, mely összeg felosztására nézve az igazgatóság a következő javaslatot fogja előterjeszteni: adassék 1. A tartalékalap gyarapítására 7000 korona. 2. Ingatlanok alapjára 1000 K. 3. Gerstl Mór-féle tisztviselői segélyalapra (az évközbeli 40 koronán kívül) 360 K. 4. Osztalakra 1000 db 200 K névértékű részvény után a 40 K 40000 K. 5. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jutalékára 4000 K. 6. A vezérigazgató és tisztviselők jutalmazására 3400 K. 7. Jótékony célokra az évközbeli adományokon felül 800 K. 8. A fennmaradó 14467 korona 33 fillér pedig vitessék át az 1904. évi nyereségszámlára. Ezen indítványok elfogadása után a 200000 koronát kitevő részvénytöke mellett az általános tartalékalap 155000 a néhai Gerstl Mór-féle alap intézeti tisztviselők részére 10000, az ingatlanok értékesítkenesi alapja 9000, így tehát az összes tartalékok 174000 koronára emelkedének.

Nagylelkű alapítványt tett le a pozsonyi társaskapitánál a bazini születésű Gusztáv Endre, a lévai kegyestanító-rendi társház köztisztviselőben álló tagja, ny. főgimnáziumi tanár, aki Nyitrán is hosszabb időt töltött a gimnáziumnál. Hosszú tanári pályája alatt fáradságának összegyűjtött gyümölcsét, 40 000 koronát alapítványul olyképen helyezett el, hogy e tőkének kamatai négy ösztöndíj alakjában, első sorban az alapító rokonainak, ezek hiányában oly bazini születésű róm. kath. tanulóknak adassanak ki, akik valamely középiskolában tanulmányaikat jó sikerrel végzik. Az alapító az adományozás jogát minden időre a pozsonyi társaskapitánra ruházta. Ehhez az igazán nemeslelkű jó cselekedet-höz qui sibi exegit monumentum aera pereunius, dícsérső kommentárt fűzni igazán felesleges.

Jelenet Egy ismert fényképészhez békült a napokban egy asszony és kérdi:

— Kérem, maga a fényképész?

— Igen.

— Gyermekeképeket is csinál?

— Természetesen.

— Mennyi az ára?

— Tizenkét korona egy tucat.

— Úgy? — szölt az asszony elgondolkozva — hát majd máskor jövök, mert most még csak tizenegy gyermekem van.

Köszönetnyilvánítás. A csacai kath. kör céljaira újabb adakoztak: Czeizel Gábor praelatus úr 15 kor.; Dr. Csernoch János praelatus úr (Észtergom) 30 kor. és Dr. Bobok József apátkanonok úr 10 koronát. Mely kegyes adományokért a kath. kör tagjainak nevében legfőbb háláját fejezi ki a nemes emberbarátoknak *Krautmann István* titkár.

Dessewffy Sándor. esanádi püspök elhatározta, hogy egyházmegyéje papjaiból és híveiből (a kikhez az egész országból bárki csatlakozhat) zárandoklatot vezet Rómába a szentatyá, X. Pius pápa elé. A zárandoklat indul f. é. április 12-én Budapestről. Résztvevői árai: I. osztályon 285 korona, II. osztályon 150 korona. Ezen összegben befoglaltatnak a vasúti költség Budapestről Rómába és vissza, valamint a lakás és teljes ellátás költségei Rómában 5 napon át. A ki a zárandoklatban részt venni óhajt, az bővebb fölvilágosítást nyerhet a zárandoklatot ismertető füzetből, a melyet a temesvári püspöki iroda bárkinek, a ki azt kéri, megküld. Jelentkezéseket elfogad a menetjegyiroda Budapesten, IV., Vigadó-tér 1., Dr. Kiss János praelatus, Budapesten, VII., Rottenbiller-u. 5/a és a püspöki iroda Temesvárt.

Gazdavizsga Ürményben. Ürmény községben rendezett igazgatósági teli tanfolyam házi ipari kiállítással kapcsolatos záróvizsgáját f. hó 20-án fogja megtartani.

Missiók Trencsénmegyében. Trencsénmegyében pápa 5 Szentegének a jelszava testté kezd válni. Péter Tomasek redemptorista kormányzó két szerzetes társával az új évet Visnyón ünnepelte meg a szent missiók megkezdésével, a melyekről még a Vág-völgyi Lap is elismerőleg nyilatkozott, azon egyénnel szemben, a ki a gyónásokban félt meggyőződést szerezni, valjon nem-e használják azt ki, ezen morva szerzetesek a gyűlöletes nemzetiségi eszmék terjesztésére, miután a szó-közben csakis a lelkek ügyével foglalkoztak és pe-

dig szép eredményel. Visnyóról kitérőt tettek Arvába, hogy onnét utjukat tovább folytathassák Trencsénmegyében felülről-lefelé. Így voltak Predmérén a hol renovációt végeztek, Kis-Ugyicsón s Tarnán pedig első missiójukat. Az Isten különös gondviselése őrködik ezen aggasztán kormányzón, a ki november 28-ika óta még nem volt otthon, hanem egyik helyről a másikra, lankadatlan jókedvvel, ruganyos szellemmel jár „omnia instaurare in Christo,” s a ki jelenleg 580-ik missióját végzi s alig győzi bevárni a 600-ikát. Legszébb elismerésben részesül egyházmegyei papjaink részéről, a kik hallva az ő szavát, látva az eredményt, elbűvölve az ő módszerétől, kérésekkel ostromolják őt: könyörüljön az ő nyájukon! — Így tettek a papradnói, nyitra-rudnói, boszácói, szeleci plébános urak, de a kiknek nagy szomorúságára kénytelen volt a sz. missiók betartását, már csak is a következő évekre megígérni. De így is jó. Jobb valamikor, mint soha! Jó az a papa nézve, a hol maga lelkeszkedik, mert otthon végezheti exercitiumait, de jó a nyájra nézve is, mert a kegyelmek bőszsége harmata száll le rája, lelkének megújulásában. Vivant sequentes!

Eladó Hanna-árpa. A nyitramegyei gazdasági egyesület a jelen tavasszal is kedvezményes áru meghonosított Hanna vetőmag árpát oszt ki. Az árpából csakis oly kisgazdák kaphatnak, a kik kimutatják, hogy azt egy vagy leg-alább kétszer szántott földbe, vagy kapás uővény után vetik. Egy gazda 2 mm-nál nagyobb és 50 kgr-nál kisebb mennyiséget nem kaphat. A kiosztás a nyitriai vasúti állomáson métermázsán-kint 11 korona árban fog eszközöletet. — Jelentkezni lehet a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál Nyitrán (Kossuth-tér 3/b. sz.)

A nagyérdemű közönségnek. azon becses pártfogásért, hogy a zsolnai iparkiallításra kitüntetett országos egyesületi ezüst érem elnyeréséhez engem minden tekintetben támogatni méltóztatott, hálás köszönetemet fejezvé ki, nem mulaszthatom el becses tudomására hozni, hogy úgy mint eddig is, de ezentul még jobban fogok iparkodni a nagy érdemű közönség becses igényeinek minden tekintetben eleget tenni és midőn becses pártfogásukat továbbra is kérném, magamat a nagyérdemű közönség becses jóindulatába ajánlván, maradtam — köszönetem kifejezése mellett — kiváló tisztelettel *Sulgan András* úri és női cipész üzlete Nyitrán, a Zsolnai Iparkiallítás országos egyesületi ezüst-érem tulajdonosa.

Színház.

Szintársulatunk előadásainak sorát a *Bob herceggel* nyitotta meg. A színház zsúfolásig megtelt s a közönség osztatlan tetszéssel fogadta úgy a szereplők játékát, mint az operette bájos áriáit. Az előadás a jobb-közül való volt. A szereplők jó kedvvel, ambícióval fogták fel és adták elő szerepeiket. Az előadás jól rendezett, eleven és összevágó volt. Solti Vilma Bob szerepében sok tapsot aratott. A hangja kellemesen csengő, temperamentumos színész nő anélkül, hogy a fiatal herceget tulhajtott szilajságában mutatta volna be, bár meg kell jegyeznünk, hogy a hercegnek komoly helyzetekben való szerepébe több méltóságot kellett volna öntenie; a beszéde szaporá egy kissé. N. Váradi Margit (Anie) nagyban hozzájárult a sikerhez. A hangja és játéka határozott fejlődést mutat a múlt évihez képest. Polgár Károly kipróbált erő, a ki Pomponius szerepében élvezetes alakítást nyújtott. Kiváló komikus s talán ennek rovására kell írunk azt, hogy a komolyabb jelenetekbe bántóan vegyítette bele mókáit. A többi szereplők kisebb-nagyobb szerepeikben szintén előmozdították az est sikerét.

A nyitriai közönségnek többször volt alkalma látni a *Cigánybárót*, mindazonáltal telt ház nézte végig a darabot, melynek élethű, eleven részletei, komikus fordulatai derült hangulatot keltek a közönség körében, mely nagy érdeklődéssel csüngött a szereplők játékán és minden szaván. Derűtséget keltett és tapsot kapott Arzéna leánya (N. Váradi Margit) naiv egyszerűséggel és közvetlenséggel énekelt dalaiért, melyeket többször meg kellett ismételnie. A cigány lány (Solti Vilma) nagyon ügyesen adta elő szerepét. Játékában élethűen láttuk lelke fájdalmát, de egyszersmind örömet és boldogságát is visszatükrözní. A serteskereskedő (Beczko József) élénk mimikája mellett folyton megőrizte természetességét a szenvedélyes helyeken is. A többiek is elég ügyes alakítással adták szerepüket, amit előmozdított az a körülmény, hogy a szereplők jól egymáshoz voltak választva.

Rátkai György színműve, a *Sötétlő*, nem aratott oly zajos sikert, aminőt a Nemzeti Színházban. Társadalmi bajaink rákfenéjével, a párbajjal és a társadalmi felfogást mellőző merev katonai felfogással foglalkozik; emennek a társadalmi renddel való összeütközéséből fakad a tragikum. Istvády főhadnagy vőlegénye Váry

Kálmán leányának. Váry multjában egy bankesődbe jutása miatt sötét volt van, habár a bíróság őt teljesen tisztázta. Erről a „sötét foltról” egy ügyvéd, a ki a leányba szerelmes, följelentést tesz az ezrednek. A viszony felbomlik. Váry Andor, a leány bátyja a hugától elpártoló főhadnagy szemébe sértést vág, amelyet katonai felfogás szerint csak vér moshat le. Andor a párbajban elesik, a leány megőrül. E színműben, miként újabb irodalmunk újabb termékeiben hiányzik az, amire régebbi írónk és költőink oly nagy gondot fordítottak, az igazságszolgáltatás; aminek aztán természetes következménye az, hogy a hallgatóság megnyugvás nélkül hagyja el a színházat. Hiányzik belőle az, ami a drámai hatás egyik kiváló kelléke, a katharsis. A morál sok kifogást emel e kifejlés ellen, amelyben egy tönkretett család tragikumát nem követi az ezt okozó rendnek méltó bünhődése. A költő az életet mutatja be a maga rideg valóságában; fölírás, érdeklődést kelt társadalmunk kóros állapotai iránt, irt nem nyújt, de a költőnél már az is érdem, ha az élet fonákságait, hibáit, bűneit poetikusan vonásokban megdöbbenően állítja elénk, hogy a gyógyulást a társadalom önmagában keresse. A közönség legjobban az első felvonásban melegedett föl; a darab többi megrázó és fokozatosan fejlődő jeleneteit meglehetősen nyomott hangulatban nézte. Érdekes följegyezni, hogy a Nemzeti Színházban az első felvonás hidegen hagyta a közönséget, de aztán az érdeklődés annál bensőbbben nyilatkozott meg s a tetőpontra emelkedett, midőn a társadalmi becsület igazairól esett szó. Kürthy Margit (Emma) és Mezeiné kellően átértézték mondani valójukat s egész lelküket belevitték szerepükbe. A férfiszereplők is jók voltak. Csak Ernyeitől (Istvády főhadnagy) vártunk volna több elevenséget. A szenvedély kitérőseit nem tudta eléggé kifejezésre juttatni.

Vásárnap este Derék Antal énekes népszínműve, *Napraforgó* került színre. N. Váradi Margit Lidike szerepében természetes kedvességgel hódított; énekszámait többször meg kellett ismételnie. Nagy Imre Fitos szabómestert jóízű humorral adta, állandó derűtséget kelte a közönségben, mely egyébként hűvösen fogadta a sablonos darabot.

Herczegh Ferenc a *Kéz kezét mos c.* vigjátékának előadása nem a legjobbak közül való. A közönség a szellemes fordulatokon, a protekcióból elősködő alakon sokat mulatott, de ez inkább a szerző javára írható. — Legjobb volt Kürthy Margit (ösv. Vivóné.) a ki eleven játékával és beszédével még legtöbb életet öntött az előadásba. Jók voltak Balázs Sándor (Zentai) és Nagy Imre (Patár), a kik közül az utóbbi sok derűs perccet szerzett a közönségnek.

Szerdán este Sziliget *Liliomfi c.* ismert bohózatát adták, melynek csapongó vígságán, komikus helyzetek, kacagató ötletein nem épen nagy számban megjelent közönség sokat mulatott. A régi idők színészeinek viszontagságos életét ifjú polgár Károly (Liliomfi) és Nagy Imre mutatták be, kik közül ez utóbbi vált ki leleményességének frissességével, ügyességével, amelylyel Szellemfit igen korhűen utánozta. Jól adta szerepét Beczkói József (telegdi fogadás) és Balázs Sándor Szilvai professzor szerepében, bár torzképeinek tulzási nem mindenütt sikerültek. Szilvai gyámleányának szerepét Dulics Mariska adta, kinek játéka sok követelni valót hagy maga után.

Csütörtökön este a Magyar Színház újdonságát, a *Tavaszt* láttuk. Strausz a szerzője. Csakúgy kergeti egymást az operettben a sok gyönyörű ária. Az ember alig tud betelni vele. Mintha tavaszi illatos szellő szállna felénk, úgy érezzük magunkat, ha nem rontáná illúziókat, nem sértené jó érzésünket az a sok szemem-szedett léhaság, a melytől csakúgy hemzseg a darab. Valóságosan olyan ez az operette, mint a poeszolyába dobott rozsacsokor. A színpad a szokottnál élénkebb volt. Solti Vilma, N. Váradi Margit és Nagy Imre sok tapsot kaptak.

Censor.

Irodalom.

Acsády története.

XII.

(I. Lipót kora. Az abszolutizmus, mint európai eszme. Erdély bukása a magyarnak veszedelme. I. Lipót alatt a régi küzdelmek súlypontja a vallási térről a politikaira megy át. Báthory Zsófia. A vasvári béke és a Wesselenyiféle összeesküvés. Acsády hamis álláspontja.)

Acsádyt tanulmányozva és téves történeti felfogásait igazítgatva, eljutottunk I. Lipót uralkodásához (1657—1705.), nemzeti történetünk legdrámaibb korszakához. A mohácsi csata és a szerencsetlen kettős királyválasztás óta — mint láttuk — nem volt ennek a nemzetnek jó napja: három részre volt osztva az ország s ami baj csak képzelhető, azzal sújtotta a vallási meghasonlás és a török hódoltság. Oly sors, hogy az elők sokszor megirigyeltek a halottakat.

Eddig különben a török által előidézett bajokon kívül főképp a vallási harcok voltak azok, melyek mozgásban tartották és emésztették a megosztott nemzetet: annak a próbája, nem lehetne-e ezt az ősi kath. országot protestáns királysággá változtatni, a német fejedelemségek mintájára? A próba azonban még Bethlen Gábornak sem sikerült. Időközben Pázmány tanítása a katolicizmusnak hódította vissza az eltévedt elméket, a protestánsoknak meg nem akadt több Bethlen Gáborjuk. A helyzet változni kezdett. A küzdelmek súlypontja — annyi hasztalan kísérlet és velejáráó szenvedés után — ily formán a vallási terről lassan a politikaira terelődött át, a nemzet életbevágóbb érdekeire, amilyenek a nemzet léte, magyar volta és a török iga alól való felszabadulása.

Pázmány e tekintetben is elsőnek érezte meg az időnek változni kezdő szellemét: látta, hogy az európai trónokon a renaissanceból fennmaradt római eszme a ceszarizmusról, a királyi mindenhatóságról, erősen kezd már mozgolódni s hogy a Franciaországból kiinduló divatja, ahol a királyi hatalom már is megtörte az oligarchákat s a hatalmat egy kézbe vonta, körutjában nem sokáig hagyja érintetlenül Ausztriát, a Habsburg-trónt sem. Figyelmeztette tehát a magyart, hogy ez okból lesz szüksége erős és független Erdélyre s ezért — támogatva I. Rákóczy Györgyöt — állott folyton hadi lábban az ellenkezőkép gondolkodó Eszterházy Miklós nádorról is, nehogy különben gallerünk alá köpjön a német. Tőle tanulták ezt neveltjei: Zrínyi Miklós és Péter, hasonlóképp, mint Nádasdy Ferenc, Wesselényi Ferenc, Lippai primásutód s mások.

Az idő ebben is Pázmánynak adott igazat s az az udvar, amelyet a jó lelkű I. Lipót atyjától, III. Ferdinándtól, örökölt, tényleg már teljesen a királyi abszolútizmus eszméjének hódolt s azt, mint uralkodó európai divatot alkalomszerűleg akkor is igyekezett volna megvalósítani, ha a prot. magyarok annyi keserű emlékekkel nem izgatták volna visszatorlásra. A francia XIV. Lajos már megalapította országában a korlátlan királyságot igazi típusában s ezt utánozták most mindenfelé, a Pyreneektől az Urálg. utánozták Bécsben is.

Acsády azonban — különös jelenség — mind ezt nem veszi észre. Nem hatol be a történet rugóiba, nem érti a megváltozott politikai helyzetet, melylyel I. Lipót trónralépésénél találkozunk, ő azt hiszi, hogy I. Lipót kora csak egyszerű folytatása a multoknak.

Pedig mi más ez a helyzet, mi mások a további küzdelmek motivumai! A Wesselényi-összeesküvés, az első kizárólag politikai mozgalom Ausztria ellen, melynek kath. főurak a vezetői, nem Bocskay vagy Bethlen harca többé, amint nem az II. Rákóczy Ferencé sem; a vallási viszályok és üldözések sem a régié, nem a felekezetek vallási motivumaiól indulók, hanem az új politika folyományai. S így van ez az egész hosszú I. Lipót-féle korszakkal, mely oly gazdag a változatosnál változatosabb eseményekben és új fordulatokban, hogy szinte felhívja a történetírónak ambícióját, hogy azt minél igazabban felderítse és megértetnie igyekezzék.

Acsády azonban e tekintetben is egy egész felfogással áll távol az igazságtól; ő már igazán nem tud egyebet, mint most is csupán a katolicizmus rovására kiszínezni az eseményeket, ezzel aztán kimerítettnek is véli feladatát, ami persze egyáltalán még nem történetírás.

Lássuk azért ezt a nagyon érdekes, mert valóban drámai korszakot a maga részleteiben, miután egészen más annak a kepe, mások a motivumai, mint a hogy azt megírni Acsády jónak látta. És pedig sorban menve, nézzük most Lipót uralkodásának az ú. n. Wesselényi-összeesküvés befejezéséig (1672 ig) terjedő első részletét. (Acsády 320—50. l.) Nézzük tehát!

I. Lipót trónralépésével egyidejűleg, mintha csak a sors is kedvezni akart volna udvara abszolútistikus céljainak, vezette II. Rákóczy György erdélyi fejedelem seregét Lengyelország ellen. Már előbb lépett volt szerződésre X. Károly svéd királlyal, hogy megosztózkodnak az országon. Báthory István óta t. i. szinte rögeszméjökké vált az erdélyi fejedelmeknek, hogy mind a lengyel trón után vágyott. II. Rákóczynek is ez volt a vágya, pedig úgy a magyar, mint erdélyi részről éppen az irányadók le akarták erről beszélni, mivel előrelátták a bajt, ami abból keletkezhetik, de ő csak neki ment vakon. A baj valóban csakhamar be is következett. 1657. januárban, télvíz idején indult seregevel, de a svédek országuk védelmére nemsokára haza távoztak, Rákóczynek egész hada pedig, valami 20,000 ember. — Kemény Jánossal —

a török által utána küldött tatárok fogságába jutott. (Szilágyi: II. Rákóczy György. 172. l.)

Ezzel aztán nemcsak Rákóczy, hanem maga Erdély is a végromlásra került. A török, mivel akarata ellen cselekedett, hallani sem akart többé Rákóczyról, letette s egymásután Barsay Ákóst, Kemény Jánost s végül a gyenge Apafy Mihályt választotta fejedelemmé. (1661.)

Igy törött le Pázmány nemzeti politikájának sarkköve: az erős és független Erdély, a melytől a bécsi udvarnak többé nem kellett tartania. Pedig itt — mint említettem — az irányadók gondolkodását már teljesen uralta a kormányzati abszolútizmus, nem mint a Habsburgoknak valami speciális találmánya vagy törekvése, hanem mint azon eszmének a megnyilatkozása, mely az újkor kezdete óta mindenütt népszerűvé lett a trónokon.

Az abszolútizmus ellen való mozgalmak már bejárták volt a Francia- és Angolországot, a Német-földet s ha nálunk csak most következnek, azt a viszonyoknak tulajdoníthatjuk, s talán most sem következtek volna be egyhamar, ha Erdély el nem bukik. Amint azonban elesett az ellensúly, az eszmének hódító útjára kellett indulnia, az alkotmányért való küzdelemnek be kellett állania, bárki is lett volna I. Lipót helyén, valamint ha nem is azok, akik voltak, hanem mások a tanácsosai. Ugyanis ha történetünket nem kapcsoljuk ki az akkori európai történetből, hanem annak a keretében tanulmányozzuk, azonnal látjuk, hogy a bajok, a küzdelmek, melyek Lipót alatt bekövetkeztek, nem a mi különleges szerencsétlenségünk, hanem az európai népek közös szerencsétlenségéé voltak, az újkor felújított római jogi fejleményei között. Nálunk legfeljebb az a különleges körülmény súlyosbíthatta a bajt, hogy az előző keserves vallási küzdelmek folytán mindkét fél — az udvar és a nemzet — viszonya még bizalmatlanabb lett.

Ha pedig így álltak akkor Európaszerte a politikai viszonyok, ha ilyen volt az általános jogi felfogás, szinte másodrendű kérdés a hódító eszmével szemben azt vizsgálni: kicsoda ember volt I. Lipót s kik voltak a tanácsosai? Mindent megértet velünk Pauler Gyula, midőn az éppen ezen általunk most tárgyalt részletre vonatkozó híres monográfiájában ezt írja: „az elvnek következménye az lett, hogy aki Lipótot személyesen ismerte, nem győzte elege csodálni jólelkűségét, jámborságát, míg aki csak országait és azok nyomorúságát látta, hajlandó volt őt a legkegyetlenebb zarnoknak tartani“. (Wesselényi Ferenc nádor és társainak összeesküvése 2 kötetben. 1876. I. 39. l.) Annyira másodrendű volt személye a rendszer mellett!

Acsády, aki általában szűk látókörben mozogni látszik, mégis csak I. Lipótra, s annak a személyre fekteti a súlyt és az események megítélésében a megszokott előítéletet uton halad.

Elmondja (327. l.) mintha csak abból lehetne magyarázni a további fejleményeket, hogy Lipótot atyja papnak szánta, szerzetesi nevelésben részesítette, ámbar mikor testvérei halála után trónörökös lett, világiasabb nevelést nyert. Hogy sok mindenre tanították, őra szerint szabályozott életet folytatott, udvarias volt mindenkiel szemben. Nem mondhatni — írja tovább, — hogy az államügyek iránt közönyös, érzéketlen lett volna, de gyermekevéinek első benyomásaitól sohasem szabadult: igazában pap maradt örökké. (Ezzel talán csak életmódja komolyságát akarja jelezni?) Alttalvalói korlátlan urának tekinté magát s el volt telve családjá nagyságának, császári méltóságá isteni eredetének tudatától. (Ez volt az az említett európai eszme!) Mindazáltal, hogy nem az önálló gondolkodás embere volt, élete folyamán rabja maradt gyóntatóinak, minisztereinek, kiknek megválasztásában ritkán volt szerencsés keze. A legfőbbek Portia, Auersperg, Lobkowitz, Sinzendorf, Rottal, továbbá a sereg vezére az olasz Montecuccoli és az abszolút udvari jogász b. Ho-cher (V. ö. Pauler I. 286. l.)

Ebből a listából azonban nem a Lipót abszolút uralkodásának az okát értjük meg, miután ez az európai eszmearánlatban rejtett, hanem legfőképp csak azt, hogy mennyire és mily eszközökkel volt várható az ilyen jellemes vagy kevesebb jellemes es tehetséges férfiakól az abszolút eszmének a végrehajtása: e tekintetben pedig tudva van, hogy az osztrák államférfiak sohasem tartoztak a legbőlesek közé. Ez is azonban nem az akkori kormányzat lényegére, mint inkább a végrehajtás módjára vonatkozhatik. Mert hiszen abszolút lett volna az akkor is, ha ezek a miniszterek különb férfiak és ha Lipót nem is marad pap örökké.

Dr. Dudák János.

(Folyt. köv.)

CSARNOK

Adatok

Elefánth történetéhez.

Közi: Mittueh József.

(Folyt.)

I. Károly Deseu de *Olipant* panaszára Micheli Lőrinc fiait a vicsápi birtok használatától a nyitrai káptalan által tilalmaztatja 1324. febr. 29-én.¹⁾

I. Károly által kibocsátott adománylevelében, mely a nyitrai káptalant összes birtokaiban megerősíti, Dezső mester már mint „judex Curie ejusdem Domine Regine“ szerepel, kiről a pozsonyi káptalan 1336. aug. 14-én kelt bizonyító levelében említetik, hogy Opon határában fekvő birtoka és Beadi malma a Nyitrán van s hogy Mogh comes özvegye Diveki Margit — Dezső rokona — elefánthi szőlőjét a nyitrai káptalannak adományozza.²⁾

1328. febr. 21-én Elefánti Mátyás birtokából fiainak osztályrészét meghatározza a nyitrai káptalan előtt³⁾ ezek: Elefánth, Zalakusz, Csepeni; ugyanő panasszal fordul I. Károlyhoz, hogy Elefánti Dezső 30 marka értékű gabona és szénatermését felperzseltette, mire I. Károly kiküldi a nyitrai káptalant 1330. III. 11-én ezen ügy megvizsgálására⁴⁾, de hogy maga Elefánti Mátyás sem volt jobb a deákne vásznánál, kiténik abból, 1312-ben elpusztította az esztergomi érseknek Hagoc és Hyeu községeit.⁵⁾

Ebben az időben Elefánti Dezső már Erdélyben is volt birtokos, mert az 1330-ban kiállított okmány alapján „Magister Deseu de Elefanth judea Curiae, castellanus de Sebuswar fölcseréli apáti (Doboka m.) birtokát Borzna és Hosszúmezű nevezetű Joannes de Cheute tulajdonát képező birtokaival.“⁶⁾ Ezenkívül elefánti birtoka is jóval megnövekedett, mert Bajnok Márton fia I. Károly iránt hűtlenséggel viselkedett s mindenfélekepen ellene eskalódott, azért 1331. aug. 1-én összes elefánti birtokait elkobozza, s azokat hűséges hívének Deseunak adományozza.⁷⁾

Mialatt ezek történetek János pap valószínűleg elköltözött az aranyévilágból, mert már 1332-ben utódjával találkozunk — ki hogy közvetett vagy közvetlen utódja volt-e? nem tudni — Henrik plébánosnal, kiről az 1332—7 évi pápai tizedjegyzek megemlékezik mondván: „Item Henricus sacerdos ecclesiae Sancti Martini de Alfaci (Alfanti) iuratus dixit beneficium valere unam marcam, solvit VI grossos.“⁸⁾ Tehát hit alatt vallotta a pápai tizedszedők előtt, hogy elefánti javadalma egy márkát ér, mely után 6 garas tizedet fizetett. Nem nagy összeg ugyan, de tekintettel az akkori viszonyokra Elefánt a jobb javadalmak közé tartozott.

Ugyan e tizedjegyzékben előfordul A. Diconus de Opum (Appony) és S. Michaelis Ecclesia, nyilván Szalakuszra való célzással, miből következtethetni, hogy az időben mindkét helyen plébánia is volt.⁹⁾

Henrik elefánti plébános nevével többé nem találkozunk s a főnti adat nyomán csak annyi bizonyos, hogy még 1337-ben is mint plébános működött Elefánthon.

Vele megszabad a plébánosok sora egészen 1366-ig, mely évben újra felbukkan egy elefánti pap, kinek egész élete ugyszólván perlekedésből állott, ki folytonos üldöztetések közt rettegve töltötte napjait a körülötte hatalmaskodó, féktelen földesurak között. De hogy ezek nemcsak a pap-pal éreztették duhaj hatalmukat, hanem egymás között is — daczára a szoros rokoni köteléknek — örökös ellenségeskedést szítottak, kiviláglik abból is, hogy már 1320-ban kitört Elefánti Mátyás s Dezső között az egyenetlenség s ez utóbbi be nem várva a bírósági ítéletet, hatalma tudatában, önmaga vett elégtételt; utóbb 1333-ban ő követte és Mátyás fiai között kitört a birtokper.¹⁰⁾

Meghívó.

Az „Első Nagy-Tapolcsányi Szeszfinomító Részvénytársaság”
1904. évi február hó 21-én délelőtt 11 órakor
saját helyiségében tartja

IV. RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉT,

melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel
meghívja

Nagy-Tapolcsány, 1904. február 3-án.

Az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. A jegyzőkönyvvezető, jegyzőkönyvhitel-
sítő és szavazatszedő bizottság megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelőbizottság múlt
üzletvi jelentése és felmentvény megadása.
3. Az 1903. üzletvi tiszta nyereség fel-
osztása iránti határozat hozatala.
4. Esetleg megüresedett igazgatósági és fel-
ügyelőbizottsági tagok pótválasztása.
5. Szabályszerűen előterjesztett indítványok
tárgyalása.

Alapszabályaink 7. §-a értelmében minden
5 db. részvény egy szavazatot képvisel. Azon t.
részvényesek, kik jogukkal eloi akarnak, tartoznak
részvényeiket alapszabályaink 14. §-a értelmében
a közgyűlést megelőző 8 nappal, tehát legkésőbb
f. hó 14-ig a társaság pénztáránál elismervény
mellett letenni.

Az eredeti számadások a társaság helyiségé-
ben tartatnak és ezekbe minden részvényes f. hó
15-től a közgyűlés napjáig minden délelőtt 11—12
óra között nyerhet betekintést.

Ha f. évi február hó 21-ik napjára kitűzött
közgyűlés nem lenne határozatképes, azon eset-
ben az alapszabály 27. §-hoz kepest a közgyűlés
megtartása f. évi március hó 6-ik napjának
délelőtti 11 órája újabb határnapul ezennel ki-
tűztetik és azon a megjelent részvényesek — számra
való tekintet nélkül — minden ügy felett jogér-
vényesen határozhatnak.

48. 1904. sz.

Árverési hirdetemény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c.
102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nyitrai
kir. járásbírósnak 1903. évi U. I. 482. számú végzése
következtében dr. Schwarcz Lipót ügyvéd által képviselt
Schwarz és Brack cég javára **Biffi János** nyitrai lakos
210 kor. s járuléka erejéig 1902. évi december hó 28-án
foganatosított biztosítási végrehajtás útján felül és lefog-
lalt és 1096 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m.:
különbféle bolti árúk és butorok nyilvános árverésen
eladatnak.

Mely árverésen a kir. járásbírósnak 1903. évi V.
482/3 számú végzése folytán 210 kor. tőkekövetelés en-
nek 1903. évi december hó 15. napjától járó 6% kama-
tai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 61 kor. 85 fillérben
bíróilag már megállapított költségek erejéig **Nyitrán**
leendő eszközzésére **1904. évi február hó 16. nap-
jának délutáni 3 órája** határidőül kitűztetik és
ához a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel
hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi
LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés
mellett a legtöbbet ígérőknek szükség esetén becsáron
alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előírt ingóságokat mások
is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyer-
tek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §.
értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nyitrán, 1904. évi febr. hó 2. napján.

Vály Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

Eladó!

**1 nyerges félvérű 6 éves 168 cm.
magas ló és 1 pár kocsiló,**
szép egyforma, **Izabella (orosz), 150**
cm. magas, 6 éves, erőteljes, jó futók.
Nytott és félfedett **kocsi, szán** és két
pár **lószerzőm** jutányos áron eladó.

Bővebb felvilágosítás: **Kubo** ör-
mester Trencsén, Frigyes főherceg-
laktanya.

Reitpferd, Fuchs. Halbblut, 6
Jahre alt, 168 cm hoch figurant
ohne Fehler und **1 Paar Wagen-
pferde, schöne egale Isabellen (Rus-
sen) 150 cm Hoch 6 Jährig, gute**
Geher sind sammt Kutschierphaeton
halbgedeckten Kaleschwagen, einem
Schlitten und 2 Paar Geschirre preis
würdig zu verkaufen. Auskunft: Tren-
csén, Erzherzog Friedrich Kaserne
beim Feldwebel **Kubo**.

VAJDA J. butorgyári raktára

NYITRÁN, Párutca.

A n. é. butorvásárló közönség becses figyelmébe
ajánlom dús választékú, szilárd és modern stílű
háló, ebédlő, uri szoba és
szalon berendezésekből

álló **RAKTÁRAMAT**

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig,
a képzelhető legjutányosabb áron, úgyszintén
sajátkészítményű kárpitos-butoraimat.

Kiváló
tisztelettel **VAJDA J.**

Kívánatra költségvetéssel és rajzokkal készséggel szolgálók.

Szolid és pontos
kiszolgálás!

Szolid és pontos
kiszolgálás!

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24% kén-
savas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76% kén-
savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

Ré z g á l i c o t (98—99%)

elismert kitűnő minőségben legolesőbban szállit a

„HUNGÁRIA” mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.